

Македонски Телеком АД – Скопје
Консолидирани финансиски извештаи
за годината којашто завршува на
31 декември 2010

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Консолидирани финансиски извештаи

Консолидиран извештај за финансиската состојба	1
Консолидиран извештај за сеопфатна добивка	2
Консолидиран извештај за парични текови	3
Консолидиран извештај за промените во главнината	4
Белешки кон консолидираните финансиски извештаи	5

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Управниот Одбор и Акционерите на Македонски Телеком АД Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Македонски Телеком АД Скопје (“Друштвото”) и неговите подружници Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата Е-Македонија Скопје (заедно “Групацијата”), кои што го вклучуваат консолидираниот извештај за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2010 година, како и консолидираниот извештај за сеопфатната добивка, консолидираниот извештај за промени во главнината и консолидираниот извештај за парични текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на менаџментот за консолидираните финансиски извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, и интерната контрола која што е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на консолидираните финансиски извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, консолидираните финансиски извештаи, во сите материјални аспекти, даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Групацијата заклучно со 31 декември 2010 година, како и на нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Радената Маша Соопен Ревизија ДОО

ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

17 февруари 2011 година
Скопје

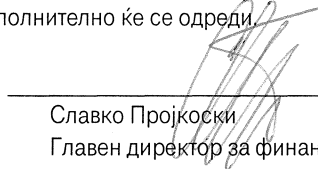

Консолидиран извештај за финансиската состојба

Во илјади денари	Белешка	На 31 декември	
		2010	2009
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	1.414.072	1.991.421
Депозити во банки	6	8.205.444	8.665.521
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	3.119.685	2.929.614
Побарувања за останати даноци	8	94.732	2.195
Побарувања од данок на добивка		8.882	138.817
Залихи	10	504.994	529.339
Средства наменети за продажба	11	38.139	39.113
Вкупно тековни средства		13.385.948	14.296.020
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	12	14.912.186	14.407.282
Аванси за недвижности, постројки и опрема		23.172	48.467
Нематеријални средства	13	2.590.138	2.865.745
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	315.279	107.917
Финансиски средства расположливи за продажба		305	896
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата		65.125	61.376
Одложени даночни средства	9	-	60.775
Вкупно нетековни средства		17.906.205	17.552.458
Вкупно средства		31.292.153	31.848.478
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачите и останати обврски	14	3.721.905	3.484.719
Обврски за останати даноци	8	28.761	75.081
Резервирања за други обврски и плаќања	15	388.202	927.001
Вкупно тековни обврски		4.138.868	4.486.801
Нетековни обврски			
Обврски кон добавувачите и останати обврски	14	97.802	96.596
Резервирања за други обврски и плаќања	15	527.340	317.115
Вкупно нетековни обврски		625.142	413.711
Вкупно обврски		4.764.010	4.900.512
Капитал			
Акционерски капитал		9.583.888	9.583.888
Премија за издавање акции		540.659	540.659
Сопствени акции		(3.738.358)	(3.738.358)
Останати резерви		2.475.068	2.475.068
Акумулирана добивка		17.666.886	18.086.709
Вкупно капитал	16	26.528.143	26.947.966
Вкупно капитал и обврски		31.292.153	31.848.478

Консолидираните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 52 беа одобрени од страна на Раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 17 февруари 2011 година, и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 23 февруари 2011 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

Николај Бекерс
Главен извршен директор

Славко Пројкоски
Главен директор за финансии

Консолидиран извештај за сеопфатната добивка

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2010	2009
Приходи	17	17.209.122	18.012.694
Амортизација		(3.161.352)	(2.847.707)
Трошоци за вработените	18	(1.696.490)	(1.576.491)
Плаќања кон останати оператори		(1.595.239)	(1.441.064)
Останати расходи од работењето	19	(4.896.321)	(5.639.474)
Трошоци од работење		(11.349.402)	(11.504.736)
Останати оперативни приходи	20	13.809	18.402
Оперативна добивка		5.873.529	6.526.360
Расходи од финансирање	21	(181.478)	(47.050)
Приходи од финансирање	22	436.347	436.940
Приходи од финансирање - нето		254.869	389.890
Добивка пред оданочување		6.128.398	6.916.250
Данок од добивка	23	(78.192)	(7.067)
Добивка за годината		6.050.206	6.909.183
Вкупна сеопфатна добивка за годината		6.050.206	6.909.183
Информација за заработката по акција:			
Обична заработка по акција (во денари)		70,14	80,10

Консолидиран извештај за парични текови

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2010	2009
Оперативни активности			
Нето добивка пред оданочување		6.128.398	6.916.250
Корекции за:			
Амортизација		3.161.352	2.847.707
(Поврат)/Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	19	(25.727)	39.018
(Добивка)/Загуба од промена на објективната вредност на финансиските средства	21/22	(3.158)	3.133
Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и други побарувања	19	147.407	199.091
Резервирања за други обврски и плаќања		(42.931)	180.901
Нето добивка од продажба на опрема		(13.809)	(18.402)
Приходи од дивиденди	22	(2.789)	(3.118)
Расходи од камати	21	250	126
Приходи од камати	22	(382.028)	(429.083)
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		589	21.732
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		8.967.554	9.757.355
Зголемување/(намалување) на залихите		50.072	(288.196)
Зголемување на побарувањата		(637.162)	(134.292)
Намалување на обврските		(510.118)	(602.689)
Парични средства добиени од работењето		7.870.346	8.732.178
Платени камати		(250)	(126)
Побаруван/(Платен) данок од добивка		112.518	(389.282)
Паричен тек користен во оперативни активности		7.982.614	8.342.770
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(2.493.217)	(2.339.280)
Набавка на нематеријални средства		(475.505)	(691.131)
Наплатени/(Одобрени) заеми		1.713	(7.816)
Депозити вратени од банки		17.210.256	16.968.252
Депозити пласирани во банки		(16.843.686)	(15.672.243)
Приливи од дивиденди		2.789	3.118
Приливи од продажба на опрема		34.698	47.773
Примени камати		473.607	398.910
Паричен тек користен во инвестициони активности		(2.089.345)	(1.292.417)
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди		(6.470.029)	(6.160.720)
Паричен тек користен во финансиски активности		(6.470.029)	(6.160.720)
Нето (намалување)/зголемување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства		(576.760)	889.633
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		1.991.421	1.123.520
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		(589)	(21.732)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	1.414.072	1.991.421

Консолидиран извештај за промени во главнината

Во илјади денари	Беле- шка	Акционер- ски капитал	Премија од издавање акции	Сопствени акции	Останати резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2009 -		9.583.888	540.659	(3.738.358)	2.475.068	17.338.246	26.199.503
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	6.909.183	6.909.183
Исплатени дивиденди		-	-	-	-	(6.160.720)	(6.160.720)
Состојба на 31 декември 2009 -	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	2.475.068	18.086.709	26.947.966
Состојба на 1 јануари 2010 -		9.583.888	540.659	(3.738.358)	2.475.068	18.086.709	26.947.966
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	6.050.206	6.050.206
Исплатени дивиденди		-	-	-	-	(6.470.029)	(6.470.029)
Состојба на 31 декември 2010	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	2.475.068	17.666.886	26.528.143

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие консолидирани финансиски извештаи се однесуваат на групацијата на Македонски Телеком АД - Скопје, која ги вклучува Македонски Телеком АД – Скопје, Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата е-Македонија – Скопје (во понатамошниот текст: „Групацијата“).

Македонски Телеком, АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Во 2008 година Друштвото го прифати Т-Хоме брендот и на 1 мај 2008 година го промени своето правно име од АД Македонски Телекомуникации Скопје во Македонски Телеком АД – Скопје и неговите производи сега се продаваат под брендот Т-Хоме.

Директна матична компанија на Групацијата е АД Каменимост Комуникации Скопје, во доброволна ликвидација, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирана во Унгарија. Крајната матична компанија е Дојче Телеком АД регистрирана во Сојузна Република Германија.

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија, додека Т-Мобиле Македонија АД (во понатамошниот текст: „Подружницата“) е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на мобилната телефонија во Македонија. е-Македонија е фондација, основана за цели на поддршка на примената и развојот на информациона технологија во Македонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со имплементирањето на Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Според ЗЕК, Друштвото е определено како оператор со Значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на пазарот на фиксни телекомуникациски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап на мрежи за пренос на податоци и закуп на линии. Со последната измена на ЗЕК, објавена на 4 август 2008 година, концесиските договори на Друштвото и Т-Мобиле Македонија не се повеќе важечки од 5 август 2008 година. На 5 септември 2008 година Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“), официјално им прати известување на Друштвото и Т-Мобиле Македонија за оние јавни електронски комуникациски мрежи и / или услуги кои биле доделени во концесискиот договор. Лиценци за радиофреквенција беа издадени на операторите за опсегот доделен со концесиските договори во форма пропишана од ЗЕК. Со последните измени на ЗЕК, почнувајќи од 1 јули 2010 година, на Друштвото му беше воведена обврска за чување на необработените податоци за сообраќајот во период од 24 месеци. Се очекува Советот за радиодифузија да ги интензивира активностите против кабелските оператори поради реемитување на телевизиски канали без регулирани права на интелектуалната сопственост („ИС“). Лиценцата за радиофреквенција на Т-Мобиле Македонија, со проток од 25 MHz во 900 GSM мрежата, издадена во согласност со формата регулирана во ЗЕК, е со важност до 5 септември 2018, при што истата може да се продолжи за дополнителни 20 години во согласност со ЗЕК.

Друштвото користи методологијата за долгорочно зголемување на трошоците („LRIC“) за регулирани услуги на големо. На 4 октомври 2010 година, Агенцијата го имплементираше LRIC Bottom - ир трошочниот модел и на 20 декември 2010 година ги објави конечните резултати, којшто ќе се применува од март 2011 година.

Врз основа на ЗЕК, Агенцијата може да пропише регулирање на малопродажните фиксни телефонски услуги. Агенцијата ја заврши постапката за анализа на релевантните пазари и врз основа на заклучоците од анализата, Агенцијата планира да наметне регулирање на малопродажните цени на Друштвото. Дополнително се очекува поголем притисок врз малопродажните цени поради Упатството за тестирање на исстиснување со цени воведено од страна на Агенцијата во 2010 година.

Дополнително, Агенцијата објави јавна дебата за регулаторните предизвици поврзани со новата генерација на пристапни мрежи.

Врз основа на неколку донесени подзаконски акти објавени во втората половина на 2008 година Друштвото подготви неколку дополнителни големопродажни производи како што се изнајмување на големо на претплатничка линија, изнајмување на големо на линии и локален битстрим пристап. Во декември 2010 година од страна на Агенцијата беше објавен нов правилник за пристап и користење на специфични мрежни средства. Според новиот правилник, Друштвото има обврска да понуди пристап до кабелска канализација и неискористени оптички влакна.

На 27 мај 2010 беше воведена нова услуга за Преносливост на броеви („ПБ“): WLR со ПБ, давајќи им можност на сите WLR корисниците да мигрираат во големопродажната мрежа на Друштвото.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

На 29 февруари 2008 година Т-Мобиле Македонија поднесе Референтна понуда за интерконекција до Агенцијата.

Во мај 2010 заврши вториот круг на анализа на пазарот 16 при што сите три мобилни оператори беа назначени како СМП на пазарот 16.

Врз основа на вториот круг на анализа на пазарот 16 и LRIC трошочниот моделот, во јули 2010 година Т-Мобиле Македонија доби решение каде цени за терминирање на повик во мобилната мрежа („МТП“) е дефинирана со планирано намалување во временска рамка од четири години (до 2013). Во септември 2010 година цената за националниот МТП е намален за 3,2 денари и ќе продолжи со намалувањето за 0,1 денари секоја година до 2,9 ден / мин во септември 2013 година. Во исто време Агенцијата ги регулира МТП за ONE и VIP со планирано намалување во временска рамка од четири години, притоа воведувајќи асиметрија помеѓу трите мобилни оператори што ќе доведе до еднаква цена на МТП од 2,9 денари до септември 2013 година.

На 7 јули 2010 година Агенцијата направи анализа на пазарот 15 (Услуга за пристап и за воспоставување на повик во јавната мобилна комуникациска мрежа), а на 28 јули 2010 година донесе одлука со која Т-Мобиле Македонија е назначен како Оператор со значителна пазарна моќ на пазарот 15, врз основа на која Т-Мобиле Македонија подготви и објави Референтна понуда за пристап („РПП“).

На втор тендер за дополнителни три 3G лиценци, објавен на 15 септември 2008 година, Т-Мобиле Македонија доби една лиценца којашто му беше доделена на 17 декември 2008 година и за која плати МКД 613.837 илјади, што е еднакво на ЕУР 10 милиони како еднократен надомест. На 11 јуни 2009 година Т-Мобиле Македонија започна со обезбедување на комерцијални 3G услуги. Лиценцата е со важност 10 години, односно до 17 декември 2018 година со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК.

На 10 јануари 2009 година беше објавен јавен тендер за доделување на две лиценци за 2G радиофреквенции во 1800 MHz мрежата. На 9 јуни 2009 година Т-Мобиле Македонија доби една лиценца. За 2G лиценцата во 1800 MHz мрежата, Т-Мобиле Македонија плати ЕУР 2 милиони (МКД 122.812 илјади). Важноста на лиценцата е 10 години со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК.

Од август 2006 година, Друштвото има повеќе од 100 акционери како резултат на продажбата на дел од акциите во сопственост на Владата на Република Македонија преку аукциите организирани во текот на јуни 2006 година. Согласно Законот за хартии од вредност, со ова, Друштвото се квалификува како компанија со посебни обврски за известување кои главно се состојат од доставување на квартални, полугодишни и годишни финансиски информации до Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.

Регистрирана адреса на Друштвото е ул. Орце Николов бб, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени во 2010 беше 1.726 (2009: 1.741).

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје (во ликвидација), мнозински сопственик на Друштвото), објави дека е спроведена истрага за одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком ги ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2009 година.

Според информациите што му беа доставени на друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“). Одборот за ревизија посочи дека истиот смета дека, со подготовката на Финалниот извештај, врз основа на фактите достапни во моментот, White & Case ја заврши својата независна интерна истрага.

Според информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком АД, Финалниот извештај ги вклучува следните наоди и заклучоци поврзани со македонските подружници на Маѓар Телеком, врз основа на доказите што му беа достапни на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД и неговиот правен советник:

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

- Како што беше претходно објавено, постојат докази дека одредени поранешни вработени намерно уништиле документи поврзани со активностите преземени во Македонија од страна на Маѓар Телеком АД и неговите подружници.
- Во периодот помеѓу 2000 и 2006 година, мала група на поранешни членови на извршниот менаџмент на Маѓар Телеком и македонските подружници на Маѓар Телеком одобриле издатоци од приближно ЕУР 24 милиони, преку повеќе од 20 сомнителни договори за консултантски услуги, за лобирање и други договори (вклучувајќи и одредени договори помеѓу Маѓар Телеком и неговите подружници од една страна и подружници на консултантска компанија со седиште во Кипар од друга страна). Финалниот извештај заклучува дека “достапните докази не утврдуваат дека договорите според коишто се направени овие издатоци биле легитимни”.
- Доказите покажуваат дека, спротивно на нивните услови, одреден број од овие договори биле склучени за да се стекнат конкретни регулаторни и други придобивки од Владата на Македонија. Друштвата генерално ги добиле бараните придобивки и потоа направиле издатоци врз основа на еден или повеќе од сомнителните договори. Постојат докази дека останатите договори биле исто така нелегитимни и креирале фонд на средства коишто биле достапни за други цели, а не за оние што биле утврдени во делокругот на договорите.“ Меѓутоа, правниот советник на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком немал пристап до доказите коишто би му овозможиле да ги идентификува крајните корисници на овие издатоци.
- При склучувањето на овие договори и одобрувањето на издатоците според истите, поранешните членови на извршниот менаџмент свесно предизвикале, структурирале или одобриле трансакции коишто претежно или целосно ги имале следниве заеднички карактеристики:
  - намерно заобиколување на внатрешните контроли;
  - лажни и што наведуваат на погрешни заклучоци корпоративни документи и записи;
  - недостаток на длабинска анализа и на следење на извршувањето на работата на изведувачите и застапниците во околности со висок ризик за корупција; недостаток на докази за извршувањето на работата; и
  - издатоци коишто не биле за целите наведени во договорите според коишто истите биле направени, туку биле наменети за добивање на користи за подружниците на Маѓар Телеком коишто би можеле да бидат доделени само со посредство на Владата.
- Во Финалниот извештај е наведено дека „Истрагата не откри докази коишто укажуваат дека кои било македонски владини претставници или претставници на политичка партија примиле плаќања.“

Како што беше објавено претходно, Маѓар Телеком презеде корективни чекори со цел да ги реши прашањата што беа претходно идентификувани со независната истрага, вклучувајќи и чекори наменети за ревидирање и подобрување на внатрешните контроли на Групацијата Маѓар Телеком. Според информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком нема дадено препораки во однос на програмата за усогласеност или внатрешните контроли на Маѓар Телеком во врска со издавањето на Финалниот извештај и Маѓар Телеком, во консултација со својот Одбор за ревизија, разгледува дали и до кој степен Финалниот извештај ќе предизвика дополнителни корективни дејствија, вклучувајќи и какви било дејствија во однос на вработените и/или промени на политиките и процедурите за внатрешна контрола во Маѓар Телеком или неговите подружници коишто биле или ќе бидат имплементирани со цел да се постапи по наодите од Финалниот извештај.

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Менаџментот на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Менаџментот во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 248.379 илјади како потенцијално даночно влијание (заедно со поврзаната казнена камата) заклучно со 31 Декември 2009 што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај (види белешка 15). Во 2010 година

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание (заедно со поврзаната казнена камата) изнесуваше МКД 261.834 илјади од кои МКД 227.972 денари илјади кои се однесуваа на Друштвото беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Исто така, вредноста на еден договор од МКД 105.147 илјади капитализирана во рамките на сопствените акции е корегирана како да овие плаќања биле прикажани како трошок во 2006 година наместо како капитализирани во рамките на сопствените акции како што беше првично известно. Другите договори што се идентификувани во Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи („МВР“) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи. Во истиот период, Т-Мобиле Македонија исто така доби слични барања за доставување на одредена документација до Министерството за внатрешни работи на РМ којашто беше уредно доставена.

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008 година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Врз основа на јавни информации достапни од 10 декември 2008 година имаме сознанија дека Одделот за организиран криминал при МВР ги предал досиејата на канцеларијата на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција со предлог да се покрене кривична постапка против Атила Сендреи (поранешен Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Ролф Плат (поранешен Главен финансиски директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Михаил Кефалојанис (поранешен член на Одборот на директори во Каменимост и поранешен член на одборот на директори во Телемакедонија) и Золтан Кишјухас (поранешен Главен извршен директор на Каменимост и поранешен неизвршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје) поради основано сомнение за извршено кривично дело. За овие лица се предлага да бидат обвинети за „злоупотреба на службена должност и овластувања“ на нивните позиции во Македонски Телеком АД - Скопје преку склучување на договори за консултантски услуги во однос на коишто немало намера ниту пак потреба од какви било услуги за возврат.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против претходно наведените лица и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судското рочиште за истражната постапка што се води при Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиштето одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД – Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведувана од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив. По завршувањето на независната интерна истрага, Друштвото ќе го извести судот за својот конечен став во однос на евентуалната штета и кривичното гонење на обвинетите лица. На 9 април 2010 година Друштвото доби известување од Бирото за судски вештачења дека врз основа на наредба на Основен Суд Скопје 1 Скопје Бирото ќе врши експертиза за случајот. Експертизата беше изведена на 11 мај 2010 година и експерти од Министерството за правда на Република Македонија – Канцеларија за судска експертиза - Скопје, побара дополнителни документи од страна на Друштвото со цел да се подготви експертиза. Друштвото доби известување од Канцеларија за судска експертиза - Скопје дека експертизата ќе продолжи на 18 октомври 2010 година. Експертите побараа дополнителни информации во врска со одредени договори склучени во 2005 и 2006 година, и поврзаните фактури. На 1 ноември 2010 година Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Канцеларија за судска експертиза. По подготовката, експертизата ќе биде доставена од страна на одговорниот судија до Јавниот обвинител. Јавниот обвинител треба да одлучи дали тој / таа ќе покрене обвинителен акт против обвинетите лица или не во зависност од експертизата и други релевантни докази собрани во текот на истрагата.

МВР на РМ - Сектор за организиран криминал му пристапи на Друштвото во текот на август 2009 година со барање одредена дополнителна документација да биде доставена до МВР. Друштвото ја собра и достави побараната документација на 27 август 2009 година.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и Менаџментот на Друштвото добија информација дека содржината на Финалниот извештај му била ставена на располагање и на македонското Јавно обвинителство. Менаџментот на Друштвото не може да предвиди дали македонското Јавно обвинителство ќе покрене каква било правна постапка ниту пак може да го предвиди видот и делокругот на правните дејствија врз основа на информациите содржани во Финалниот извештај.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи може да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие консолидирани финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Консолидираните финансиски извештаи на Македонски Телеком АД - Скопје се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ).

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што оценките и претпоставките се значајни во однос на консолидираните финансиски извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.1.1. Стандарди, измени и интерпретации ефективни и прифатени од Групацијата во 2010 година:

- МСС 7 (изменет) Извештаи за парични текови. Според измените, се бара само расходите коишто резултираат во признаено средство во извештајот за финансиската состојба да можат да се класифицираат како инвестициони активности. Ова важи за периодите коишто почнуваат на или по 1 јануари 2010 година. Групацијата го применува изменетиот стандард од 1 јануари 2010 година, при што нема промена во презентацијата на Извештајот за парични текови на Групацијата.
- МСФИ 3, МСС 27 (изменет). Во јануари 2008 година ОМСС ги објави изменетите стандарди МСФИ 3 – Деловни комбинации и МСС 27 – Консолидирани и самостојни финансиски извештаи. Главните измени споредено со важечките верзии на стандардите се дадени подолу:
  - Во врска со евидентирањето на неконтролирачкиот интерес (нов термин за малцински интерес) додадена е можност во МСФИ 3 да се дозволи ентитетот да признае 100% од гудвилот на купениот ентитет, а не само дел од гудвилот на купениот ентитет (целосен гудвил опција) или да го вреднува неконтролирачкиот интерес по објективна вредност. Оваа опција може да биде избрана за секоја поединечна трансакција.
  - Во купување во повеќе чекори, објективната вредност на средствата и обврските, вклучувајќи го и гудвилот на купениот ентитет, се вреднуваат на датумот кога е стекната контрола над ентитетот. Според ова, гудвилот ќе биде мерен на денот на купување како разлика помеѓу објективната вредност на било која инвестиција поседувана пред датумот на купување, платениот износ и купените нето средства.
  - Парцијално отуѓување на инвестиција во подружница доколку се уште има контрола врз подружницата се евидентира како капитална трансакција со сопствениците и не се признаваат ниту загуби ниту добивки.
  - Парцијално отуѓување на инвестиција во подружница кое резултирало во губење на контролата предизвикува повторно вреднување на остаточниот интерес до објективна вредност. Било каква разлика помеѓу објективната вредност и сегашната вредност е добивка или загуба при отуѓување и се признава во добивката или загубата.
  - Трошоците поврзани со купувањето ќе се евидентираат посебно од деловната комбинација и како такви ќе се признаваат како расход наместо да се вклучуваат во гудвилот. Купувачот на денот на купувањето ќе треба да признае обврска за износот на било кој потенцијален износ за купување. Доколку сумата на потенцијалниот износ за купување евидентирана како обврска се промени како резултат на настан после купувањето (како на пример постигање на целта за заработка), ќе биде признавана во согласност со другите МСФИ наместо како корекција на гудвилот.
  - Ревидираните стандарди бараат ентитетот да ги прикаже загубите како дел од неконтролирачкиот интерес дури и кога ова резултира со негативен биланс кај неконтролирачкиот интерес.
  - Ефектите од подмирувањето на веќе постоечки обврски (обврски помеѓу купувачот и купениот пред деловната комбинација) не треба да бидат вклучени во одредување на износот на средствата.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

- За разлика од постојниот МСФИ 3, изменетата верзија на овој стандард дава правила за правата кои биле дадени на купениот (на пример да ја користи неговата интелектуална сопственост) пред деловната комбинација и сега повторно се купуваат со деловната комбинација.
- Ревидираниот МСФИ 3 ги опфаќа и деловните комбинации на заеднички ентитети и деловните комбинации кои се постигнати само со договор.

Изменетата верзија на МСФИ 3 треба да се применува за деловни комбинации со ефективни датуми во годишните периоди кои почнуваат на или после 1 јули 2009 година. Групацијата го применува изменетиот стандард од 1 јануари 2010 година. Изменетите стандарди немаат влијание на финансиските извештаи на Групацијата бидејќи Групацијата нема трансакции на аквизиција или инвестиција.

- МСФИ 2 (изменет) Плаќање врз основа на акции. Измените поврзани со платежните трансакции на Групацијата што се готовински порамнети и базирани на акции беа објавени во јуни 2009 година. Претходно применливите МСФИ наложуваат припишување на група на платежни трансакции базирани на акции само доколку тие се порамнети со главнина. Со измената се разрешуваат различните практики во поглед на припишувањето на платежните трансакции што се готовински порамнети и базирани на акции и се бара ентитетот којшто ги прима производите или услугите преку платежна трансакција што е готовински порамнета или е порамнета во главнина да ја евидентира таквата трансакција во своите одделни или поединечни финансиски извештаи. Групацијата нема плаќање врз основа на акции, поради што ние не очекуваме изменетиот стандард да има какво било влијание врз Групацијата кога истиот ќе стапи во сила. Измените на МСФИ 2 се применуваат ретроактивно за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2010 година. Измените исто така ги опфаќаат и насоките што се содржани во КТМФИ 8 (Делокруг на МСФИ 2) и во КТМФИ 11 (МСФИ 2 - Трансакции со сопствени акции и акции на групацијата). Како резултат на тоа, Одборот ги повлече КТМФИ 8 и КТМФИ 11.

МСФИ 5 (изменет) Нетековни средства што се чуваат за продажба и прекинато работење. Со измената се појаснува дека МСФИ 5 ги утврдува обелоденувањата што се задолжителни во однос на нетековните средства (или групи за отуѓување) класифицирани како средства што се чуваат за продажба или прекинато работење. Исто така е образложено дека општите барања од МСС 1 сè уште важат, особено став 15 (со цел да се постигне објективно презентирање) и став 125 (извори на несигурност во проценувањето) од МСС 1. Оваа измена важи за периодот што започнува на или по 1 јануари 2010 година.

2.1.2. Стандарди, измени и интерпретации ефективни во 2010 година, но кои не се релевантни за Групацијата:

- МСС 17 (изменет) Наеми. Беше извршено бришење на конкретни насоки во однос на класификацијата на наемите на земјиште со цел да се отстрани недоследноста со општите насоки за класификација на наемите. Како резултат на тоа, наемите на земјиште треба да се класифицираат или како финансиски или како оперативни, со користење на општите принципи на МСС 17. Ова важи за периодите што започнуваат на или по 1 јануари 2010 година. Измената не е релевантна за финансиските извештаи на Групацијата.
- МСС 36 (изменет) Оштетување на средства. Со измената се појаснува дека најголемата единица (или група на единици) што генерира готовина на којашто може да се додели гудвилот за целите на тестирање на оштетувањето е оперативен сегмент како што е утврдено во став 5 од МСФИ 9 „Оперативни сегменти“ (односно, пред акумулирањето на сегменти со слични економски карактеристики дозволено со став 12 од МСФИ 8). Ова важи за периодите што започнуваат на или по 1 јануари 2010 година. Измената не е релевантна за финансиските извештаи на Групацијата, бидејќи Групацијата нема гудвил.
- МСС 38 (изменет) Нематеријални средства. Со измените на став 36 и 37 од МСС 38 се врши појаснување на барањата според МСФИ 3 (ревидиран) во однос на евидентирањето на нематеријалните средства што се стекнати во деловна комбинација. Исто така, став 40 и 41 се изменети со цел да се појасни описот на техниките за вреднување што вообичаено се користат од страна на ентитетите при мерењето на објективната вредност на нематеријалните средства стекнати во деловна комбинација со кои не се тргува на активни пазари. Оваа измена важи за периодите коишто почнуваат на или по 1 јануари 2010 година. Измената не е релевантна за финансиските извештаи на Групацијата, бидејќи Групацијата нема нематеријални средства стекнати во деловна комбинација.
- МСС 39 (изменет) Финансиски инструменти: Признавање и мерење. Во продолжение е даден преглед на главните измени на стандардот:

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

- ОМСС ја објави измената на МСС 39 во август 2008 година во поглед на хеџинг сметководството. Измената на „Прифатливи хеџирани ставки“ дозволува да се определат само промени во паричните текови или објективната вредност на хеџираната ставка над или под утврдената цена или друга варијабилна (МСС 39.AG99BA). Измените на МСС 39 се применуваат ретроактивно за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јули 2009 година. Измената нема да има влијание на извештаите на Групацјата бидејќи истата не применува хеџинг сметководство.
- Покрај тоа, ОМСС објави измена и во поглед на третманот на казнените пенали за авансно отплаќање на заеми како тесно поврзани деривати. Имено, со измената се појаснува дека авансните плаќања, чијашто цена на реализација му надоместува на заемодавачот за загубата на камата со намалување на економската загуба од ризикот од инвестирање, треба да се сметаат за тесно поврзани со основниот договор за заем. Оваа измена важи за периодите коишто почнуваат на или по 1 јануари 2010 година.
- Извршени се измени на изземањето од делокругот утврдено во став 2(е) од МСС 39 со цел да се појасни дека: (а) тоа се однесува само на обврзувачки (термински) договори помеѓу стекнувач и продавач во деловна комбинација за купување на стекнат ентитет на одреден датум во иднината; (б) времетраењето на терминскиот договор не треба да го надминува разумниот период што е вообичаено неопходен за да се добијат потребните одобренија и да се изврши трансакцијата; и (в) изземањето не треба да се применува на договори за опција (без оглед на тоа дали тие во моментот се применливи или не) чијашто реализација ќе резултира со контрола на одреден ентитет, ниту пак по аналогија да се применува за вложувања во придружени претпријатија и слични трансакции. Оваа измена важи за периодите коишто почнуваат на или по 1 јануари 2010 година.
- Измени во однос на хеџинг сметководство на парични текови. Со измените се појаснува кога треба да се признаат добивки или загуби на хеџинг инструменти како прилагодување со рекласификација во хеџинг на паричен тек на предвидена трансакција што последователно резултира во признавање на финансиски инструмент. Со измената се појаснува дека добивките или загубите треба да се рекласификуваат од главнината како добивка или загуба во периодот во кој предвидениот хеџинг на паричен тек има влијание на добивката или загубата. Оваа измена важи за периодите коишто почнуваат на или по 1 јануари 2010 година.
- МСФИ за мали и средни претпријатија. Во јули 2009 година ОМСС го издаде МСФИ за мали и средни претпријатија, којшто не е релевантен за Групацјата.
- МСФИ 1 (изменет) Дополнителни изземања за ентитети што првпат ги усвојуваат МСФИ. ОМСС ги издаде измените на МСФИ 1 во Јули 2009. Со оглед на фактот дека Групацјата веќе долги години своето финансиско известување го врши според МСФИ, за Групацјата не се релевантни ниту првичниот стандард, ниту која била ревизија на истиот.
- КТМФИ 17 Распределба на безготовински средства на сопствениците. Ова Толкување издадено во ноември 2008 година се однесува на прашањето за тоа кога да се признаат обврските што се евидентирани како обврски за плаќање на безготовински дивиденди (на пр. недвижности, постројки и опрема) и како истите да се мерат. Покрај тоа толкувањето се однесува на прашањето за тоа како да се евидентира каква било разлика помеѓу сегашната вредност на распределените средства и сегашната вредност на дивидендата што треба да се исплати. МСФИ 5 е исто така изменет со цел да се наложи обврска средствата да се класифицираат како средства што се чуваат за распределба само кога тие се достапни за распределба во нивната моментална состојба, при што постои голема веројатност за таква распределба. Толкувањето се применува за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јули 2009 година. КТМФИ 17 нема да има влијание на финансиските извештаи на Групацјата бидејќи истата не врши распределба на безготовински дивиденди.
- КТМФИ 18 Пренесувања на средства од купувачите. Со Толкувањето се врши појаснување на барањата од МСФИ за договорите според кои ентитетот добива одреден елемент на недвижности, постројки и опрема од корисникот (или готовина што експлицитно треба да се користи за стекнување на недвижности, постројки и опрема), којшто елемент ентитетот потоа мора да го искористи или со цел да го поврзе корисникот со мрежа или за да му обезбеди на корисникот постојан пристап до производи и услуги. Ова Толкување важи за годишните периоди што почнуваат на или по 1 јули 2009 година и се применува перспективно. Сепак, дозволена е и ограничена ретроактивна примена. КТМФИ 18 не се очекува да има какво било влијание врз финансиските извештаи на Групацјата.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2.1.3. Стандарди, измени и интерпретации кои сè уште не се ефективни и за кои не е извршено предвременно прифаќање од Групацјата:

- МСС 24 (ревидиран) Обелоденувања за поврзани страни. Во ноември 2009 година, ОМСС ја издаде ревидираната верзија на МСС 24. До сега, доколку ентитетот е под контрола или значително влијание на владата, истиот беше должен да обелодени информации во однос на сите трансакции со други ентитети што се под контрола или значително влијание на истата влада. Ревидираниот стандард сè уште наложува обелоденувања коишто се важни за корисниците на финансиските инструменти, но ги отстранува барањата за обелоденување на информации чиешто собирање чини скапо и коишто се од помала вредност за корисниците. Стандардот ја постигнува ваквата рамнотежа со наложување на обелоденување во врска со овие трансакции само доколку тие се поединечно или збирно значителни. Исто така, ОМСС ја поедностави дефиницијата на поврзана страна и ги отстрани недоследностите. Ревидираниот стандард се применува ретроактивно за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2011 година. Се дозволува примената да настапи и порано.
- МСФИ 9 Финансиски инструменти. Стандардот го сочинува првиот дел од триделниот проект за замена на МСС 39 (Финансиски инструменти: Признавање и мерење) со нов стандард којшто ќе биде познат како МСФИ 9 Финансиски инструменти. МСФИ 9 ја пропишува класификацијата и мерењето на финансиското средство и обврската. Останатите фази на овој проект се во тек и истите се однесуваат на исправката на вредност на финансиски инструменти и хеџинг сметководството, како и понатамошниот проект во врска со депривање.

Финансиски средства - Првично признавање, МСФИ 9 бара финансиските средства да се мерат по објективна вредност. По првичното признавање, финансиските средства продолжуваат да се мерат во согласност со нивната класификација според МСФИ 9. Онаму каде што финансиското средство се класификува и мери според амортизирана вредност, се наложува обврска истото да се тестира за исправка на вредност според барањата за исправка на вредност од МСС 39. Во МСФИ 9 се утврдени правилата за класификација дадени во продолжение.

- МСФИ 9 наложува финансиските средства да се класификуваат како последователно мерени или според амортизирана или според објективна вредност. Постојат два услови што мора да бидат исполнети за класификување на финансиското средство по амортизирана вредност. (1) Целта на бизнис моделот на ентитетот во врска со управувањето со финансиски средства треба да биде да се чуваат средства со цел да се врши наплата на парични текови според договори; и (2) Договорните услови за финансиското средство на конкретни датуми предизвикуваат парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнина и камата на преостанатиот износ од основниот долг. Доколку кој било од овие услови не е исполнет, финансиското средство се класификува според објективната вредност.
- Опција објективна вредност: МСФИ 9 дозволува ентитетот да определи инструмент, којшто инаку би бил класификуван во категоријата на амортизирана вредност, да се класификува според објективна вредност преку добивка или загуба, доколку таквата определба ја отстранува или значително ја намалува евентуалната недоследност при мерењето или признавањето (сметководствена неусогласеност).
- Сопственички инструменти: Стандардната категорија за сопственички инструменти е утврдена според објективната вредност преку добивка или загуба. Сепак, со стандардот е утврдено дека ентитетот може да направи неотповиклив избор при првичното признавање со цел да се прикажат сите промени во објективната вредност за вложувања во главнина што не се чуваат за тргување во рамките на останатата сеопфатна добивка. За овие добивки или загуби според објективна вредност не се поднесуваат извештаи како дел од добивката или загубата на ентитетот што поднесува извештаи. Само дивидендите што се добиваат од овие вложувања се евидентираат во добивка или загуба.
- Вградени деривати: Барањата од МСС 39 во однос на вградените деривати се променети од аспект на тоа што тие повеќе не наложуваат вградените деривати да бидат одделени од основните договори за финансиското средство.
- Рекласификација: МСФИ 9 наложува рекласификација помеѓу објективната и амортизираната вредност кога и само кога постои промена во бизнис моделот на ентитетот. „Спорните правила“ содржани во МСС 39 се отстранети.

Финансиски обврски - МСФИ 9 "Финансиски инструменти" поставува услови за сметководството на финансиските обврски и ги заменува соодветните правила во МСС 39 "Финансиски инструменти: признавање и мерење". Новите објави:

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

- Ги превзема правилата на МСС 39 за признавање и депризнавање непроменети.
- Ги превзема повеќето од барањата на МСС 39 за класификација и мерење.
- Ги елиминира исклучоците од мерењето по објективна вредност за деривативните обврските коишто се поврзани и коишто мора да се порамнети со испорака на некотирани сопственички инструмент.
- Ги променува барањата поврзани со опцијата по објективна вредност за решавање на сопствениот кредитен ризик.

Ентитетот треба да го применува МСФИ 9 за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Ентитетот што поднесува извештаи треба да го применува МСФИ 9 ретроактивно. За ентитетите што ќе го усвојат МСФИ 9 за периодите што започнуваат пред 1 јануари 2012 година, МСФИ обезбедуваат ослободување при преминот во однос на повторното искажување на компаративните информации. Групацијата во моментов ги анализира можните промени во финансиските извештаи на Групацијата кои ќе бидат резултат на усвојувањето на новиот стандард.

- МСФИ 7 (изменет) - ОМСС објави измена на МСФИ 7 Измени и дополнувања на МСФИ 7 Финансиски инструменти: Обелоденувања во октомври 2010 година. Измената бара квантитативни и квалитативни обелоденувања во врска со трансфери на финансиски средства кои не резултираат со целосно депризнавање, или кои резултираат со континуираното учество. Ова е со намера да им овозможи на корисниците на финансиските извештаи да ја подобрат нивната перцепција за такви трансакции (на пример, секјуритизација), вклучувајќи и разбирање на можните ефекти од какви било ризици кои можат да останат со ентитетот кој ги пренесува средствата. Со измените, исто така се бараат и дополнителни обелоденувања доколку диспропорционална вредност од ваквите трансакции се преземаат околу крајот на периодот на известување. Примената на измената се бара за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јули, 2011. Се дозволува примената да настапи и порано. Не очекуваме дека усвојувањето на измените и дополнувањата на стандардот дека ќе доведе до значајни промени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Групацијата.

2.1.4. Стандарди, измени и интерпретации кои сè уште не се ефективни и кои не се релевантни за работењето на Групацијата:

- МСС 32 (изменет) Финансиски инструменти: Презентирање на класификацијата на емисијата на нови акции за постојните акционери (откупливи финансиски инструменти). Со измената се појаснува класификацијата на откупливите финансиски инструменти како главнина или обврски за откупливи финансиски инструменти што се деноминирани во валута различна од функционалната валута на издавачот. Пред измената, овие откупливи финансиски инструменти се евидентираа како дериватни обврски. Со измената се наложува таквата емисија на откупливи финансиски инструменти понудена пропорционално на сите постојни акционери на ентитетот да се класифицира како главнина. Класификацијата е независна од валутата во која е деноминирана цената на реализација. Примената на измената е задолжителна за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 февруари 2010 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Измената нема да има никакво влијание врз финансиските извештаи на Групацијата.
- МСФИ 1 ОМСС ги издаде измените на МСФИ 1 во јануари 2010 и декември 2010 година. Со оглед на фактот дека Групацијата веќе долги години своето финансиско известување го врши според МСФИ, за истата не се релевантни ниту првичниот стандард, ниту која била ревизија на истиот.
- КТМФИ 14 (изменет) МСС 19 - Ограничување на утврдените средства за бенефиции на вработените, барања за минимално финансирање и нивна взаемна поврзаност. Во ноември 2009 година ОМСС издаде измени и дополнувања на КТМФИ 14, со што се коригираат несаканите последици од КТМФИ 14. Без измените, во одредени случаи на ентитетите не им е дозволено да признаат некои доброволни претплати за минимум финансирани придонеси како средство. Измената дозволува ентитетот да ја третира бенефицијата од таквото рано плаќање како средство. Ова Толкување важи за годишните периоди што почнуваат на или по 1 јануари 2011. Измените мора да се применува ретроактивно почнувајќи од најраниот презентирани компаративен период. Измените и дополнувањата на толкувањето не се однесуваат на Групацијата бидејќи истата нема дефинирани за користи по престанокот на работниот однос.
- КТМФИ 19 Порамнување на финансиски обврски со инструменти на главнина. Со ова Толкување издадено во ноември 2009 година се појаснуваат барањата од МСФИ кога ентитетот повторно преговара за условите на одредена финансиска обврска со неговиот кредитор, при што кредиторот е согласен да ги прифати акциите или

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

други инструменти на главнина на ентитетот со цел целосно или делумно да се порамни финансиската обврска. Ова Толкување важи за годишните периоди што почнуваат на или по 1 јули 2010 година, при што се дозволува примената да настапи и порано. Толкувањето се применува ретроактивно. Толкувањето не се однесува на Групацјата бидејќи истата не врши порамнување на своите финансиски обврски со инструменти на главнина.

- МСС 12 (изменет). Во декември 2010 година, ОМСС ја издаде објавата "Одложен данок: Обнова на клучните средства - Измени и дополнувања на МСС 12". Новата објава на "Одложениот данок: Обнова на клучните средства - Измени и дополнувања на МСС 12" поставува претпоставките за обновување (на пример, употреба или за продажба) на одредени средства. Ова е важно во случаите каде што одреден тип на наплата има различни даночни последици. Објавата поставува променлива претпоставка дека сметководствената вредност на вложувањата во недвижности кои се мерат со помош на моделот на објективна вредност во МСС 40 ќе се обнови со продажба. Покрај тоа, книговодствената вредност на средствата кои не се амортизираат мерена со помош на моделот на ревалоризација согласно МСС 16 секогаш се смета дека треба да се надомести преку продажба. Измената го заменува SIC 21 а ќе се применува за годишни периоди почнувајќи на или по 1 јануари 2012 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Групацјата нема инвестиции во недвижности или средства кои не се амортизираат и кои се мерат со помош на моделот на ревалоризација во МСС 16, изменетиот стандард нема да има влијание врз финансиските извештаи на Групацјата.

2.2. Основа на консолидација

2.2.1. Подружници

Подружници се оние претпријатија кои се контролирани од страна на Друштвото. Контролата постои кога Друштвото има моќ, директно или индиректно да раководи со финансиските и оперативните политики на едно претпријатие генерално придружено од сопственост на над половина од гласачките права, со цел да се здобие со полза од неговите активности. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот кога ќе започне контролата до датумот на престанок на контролата.

Трансакциите во рамките на Групацјата, како и нереализираните добивки коишто произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацјата се елиминираат при изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи.

Подружниците и процентот на сопственост се прикажани подолу:

	Земја каде е инкорпорирана	Процент на сопственост На 31 декември 2010	Процент на сопственост На 31 декември 2009
Т-Мобиле Македонија АД	Македонија	100	100
Фондација "е-Македонија"	Македонија	100	100

2.3. Трансакции во странска валута

2.3.1. Функционална и презентациска валута

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

2.3.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Групацјата се претежно американски долари (УСД) и евра (ЕУР). Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2010 и 2009 година беа како што следи:

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

	2010	2009
	MKD	MKD
1 УСД	46,31	42,67
1 ЕУР	61,51	61,17
1 ЦХФ	49,30	41,12

2.4. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

2.4.1. Финансиски средства

Групацијата ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Групацијата презела обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите иницијално се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во добивката или загубата.

На секој датум на извештајот за финансиска состојба, Групацијата проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во Добивката или загубата наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривација на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Консолидираниот извештај за финансиска состојба. Добивките или загубите при депривацијата се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривација.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривација) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Групацијата ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното иницијално признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со инвестиционата стратегија на Групацијата за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Групацјата да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во обртни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од извештајот за финансиска состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити во банки
- побарувања од купувачите
- останати побарувања
- заеми на вработени
- побарувања и заеми на трети лица

Заемите и побарувањата иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во добивката или загубата (расходи од финансирање).

Побарувања од купувачите и други побарувања

Побарувањата од купувачите и другите побарувања иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка и намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и другите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Групацјата нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на иницијалното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во добивката или загубата (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Групацјата за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи и странските купувачи, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Индивидуално вреднување исто така се врши во специјални околности.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку Останати расходи од работењето во добивката или загубата (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во добивката или загубата.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Вредноста на вратената загуба ќе биде признаена во добивката или загубата како намалување на Останати расходи од работењето (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени иницијално се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените кредити и иницијалната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени бенефиции на вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените бенефиции на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во добивката или загубата (трошоци за вработени).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на извештајот за финансиска состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде некое средство.

По иницијалното признавање, сите расположливи средства за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во капиталот. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во добивката или загубата, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Групацијата оценува на секој датум на извештај за финансиската состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по иницијалното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласификувана од Останат сеопфатен приход во Добивката или загубата и секоја останата разлика е исто така признаена во Добивката или загубата (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во добивката или загубата за капитални инструменти не се признаваат повторно преку добивката или загубата.

Доколку средствата расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласификувана од Останат сеопфатен приход во Добивката или загубата (Финансиски приход).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2.4.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и проценките) иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Заради краток рок на доспевање, сметководствената вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

2.5. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.6. Нетековни средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Групацијата, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониска од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.7. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и рабати и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Иницијалната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37-Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Групацијата и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата (Останати оперативни приходи).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема види белешка 12.

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

	2010	2009
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски централи	10	10
Базни станици	10	10
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	4-10	4-10
Останато	2-15	2-15

2.8. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Групацијата се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација (види подолу) и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на иницијалната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 13).

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2010	2009
	Години	Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5
Концесија	18	18
3G лиценци и 2G 1800 MHz лиценци	10	10

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно.

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2.9. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тествани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација на Групацијата се проценуваат од оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредноста на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.10. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Групацијата има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или неслучување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.11. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.12. Сопствени акции

Кога Групацијата купува сопствени акции, износот кој е платен, кој ги вклучува и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Групацијата се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции се повторно издадени примениот надоместок (намален за било кои директно припишани променливи трошоци и поврзаниот ефект на данокот на добивка) се вклучува во капиталот кој се однесува на имателите на акции на Групацијата.

2.13. Останати резерви

Членките на Групацијата издвојуваат законска резерва која се формира по пат на издвојување од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и издвојува како процент утврден со закон и не може да биде помал од 15% од добивката, се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на членките на Групацијата.

2.14. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 17), се прикажани намалени за ДДВ, попусти и по елиминацијата на продажбата внатре во Групацијата. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Групацијата и

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Групацијата и продажбата на производи.

На купувачите на Групацијата им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Групацијата, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. Телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од операторите на Групацијата. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, истите се одземаат од фактурираниот приход на купувачот, и се признаваат во Останати обврски (Одложен приход). При искористувањето (или истекувањето) на поените, Одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

2.14.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците типично вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Групацијата ги разгледува различните елементи на ваквите договори со цел одделните приходи да се прикажат во согласност со МСФИ и признавањето на секој од овие приходи се врши користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Групацијата признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Групацијата им овозможува на клиентите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на компанијата кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Групацијата, Групацијата ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Клиентите можат да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие претплатници да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Клиентите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие консолидирани финансиски извештаи бидејќи Групацијата е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2.14.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го превид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во консолидираниот извештај за финансиската состојба како Побарувања од купувачи и останати побарувања.

2.15. Бенефиции на вработените

2.15.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Групацијата во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за хранарина, превоз и годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Групацијата ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Групацијата и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Групацијата не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски бенефиции и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Групацијата има законска обврска да им исплати на вработените две просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање, за кои е призната соодветна обврска во финансиските извештаи, мерена според сегашната вредност на две просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува годишно од страна на независни актуари со користење на метод на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Групацијата нема обврска да обезбедува понатамошни бенефиции на тековните и поранешните работници.

2.15.2. Бонус планови

Групацијата признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги предвид финансиските и оперативните резултати. Групацијата признава резервирања кога е обврзана со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.15.3. Отпремнини за технолошки вишок

Отпремнината за технолошки вишок се исплаќа во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за бенефицијата. Групацијата ги признава отпремнините за технолошки вишок доколку

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Групацијата понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.16. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 19.

2.17. Данок од добивка

2.17.1. Тековен данок од добивка

Компаниите не треба да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) додека таа добивка да се распредели во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку се исплати дивиденда, треба да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без оглед дали во парична или во непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица се изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќа и на неодбитните трошоците направени во таа фискална година, намалени за износот на даночното одобрување и други даночни олеснувања. (види белешка 2.18).

2.17.2. Одложен данок

Поради измените во македонското даночно законодавство во сила од 1 јануари 2009 година, даночната стапка за нераспределената добивка беше практично намалена на нула, бидејќи данок се плаќа само кога се распределува добивката. Согласно со МСС 12.52А, одложените даночни средства и обврски треба да се мерат до користење на стапката на нераспределена добивка. Ова резултираше со анулирање на салдата на дел од одложените даночни средства и сите одложени даночни обврски на 31 декември 2009 година и анулирање на сите одложени даночни средства на 31 декември 2010 година. Во согласност со барањата на СОС 25, Групацијата го евидентираше влијанието на оваа промена во добивката или загубата за 2009 и 2010 година, соодветно (види белешка 9).

2.18. Данок на неодбитни трошоци

На крајот на фискалната година компаниите се должни да платат данок на неодбитните трошоци, без оглед на нивните финансиски резултати. Основица се трошоците кои не спаѓаат во делокругот на дејноста на компанијата, односно неодбитни трошоци (трошоци за репрезентација, резервирања, подароци, и сл.) намалени за даночното одобрување и други даночни олеснувања. Данокот на неодбитните трошоци се признава во добивката или загубата (Останати расходи од работењето) како Останати даноци (види белешка 8).

2.19. Наеми

2.19.1. Оперативен наем - Групацијата како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во консолидираниот извештај за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.19.2. Оперативен наем - Групацијата како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во добивката или загубата на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.20. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2.21. Дивиденди

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Групацјата во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.22. Сегменти

Оперативните сегменти на Групацјата се базираат на деловните сегменти, фиксен и мобилен, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главниот извршен носител на одлуки, Главниот извршен директор (ГИД) кој добива совети од Менаџмент Колегиумот (МК) на Друштвото. ГИД е одговорен за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политиките и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Групацјата, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 2). Во финансиските извештаи известувањето за сегментите на Групацјата се врши на начин којшто е конзистентен со интерното известување. Двата оперативни сегменти, фиксен и мобилен се претставени од двата посебни правни ентитети, Македонски Телеком АД – Скопје, и Т-Мобиле АД Скопје, соодветно.

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници како и внатрешниот приход генериран од останатите сегменти. Оперативните сегменти, како два посебни правни ентитети, фактурираат приходи за услугите дадени на другите сегменти исто како за надворешните корисници.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД и МК ги надгледуваат преку EBITDA (добивка пред камата, данок од добивка и амортизација), која од страна на Групацјата е дефинирана како Оперативна добивка без трошок за амортизација.

Друг важен клучен индикатор за остварувањето што се надгледува на ниво на сегментите се капиталните издатоци (Capex), кои се определени како зголемувања на Недвижности, постројки и опрема и на Нематеријалните средства.

2.23. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година одредени делови може да се рекласификуваат за компаративни цели. Материјалните промени во образложенијата, ако ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Групацјата не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во друг сеопфатен приход. Во основа Групацјата е изложена на кредитен ризик поврзан со нејзините финансиски средства и од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на нејзините средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот на Групацјата.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека реалната вредност или вредноста или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Групацјата се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Групацјата е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабилни на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијабилите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Бидејќи глобалната економска ситуација не е значително изменета во споредба со крајот на претходниот период на известување, методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи не се значително променети.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Групацијата користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик како и домашниот валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Групацијата управува со изложувањата на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута и со стремење кон намалување на бројот на договори со странски оператори во УСД како релативно нестабилна валута во периодот и со извршување на плаќање во УСД од готовинските резерви во таа валута.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Групацијата акумулираше повеќе готовина во ЕУР и УСД во споредба со нејзините трговски обврски во ЕУР и УСД. На 31 декември 2010 година, доколку МКД би било 1% (2009 година: 1%) послабо или посилено во споредба со ЕУР, добивката би била повисока или пониска за МКД 58.321 илјади (2009 година: МКД 48.174 илјади во нето билансот, соодветно. На 31 декември 2010 година, доколку МКД би бил 1% (2009 година: 1%) послаб или посилен во споредба со УСД, добивката би била повисока или пониска за МКД 934 илјади (2009 година: МКД 417 илјади) во нето билансот, соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека реалната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Каматниот ризик и ризикот од приносот на инвестицијата се од секундарна важност споредено со сигурносните цели и целите за ликвидноста опишани погоре. Групацијата го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Групацијата нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Групацијата нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2010 година, Групацијата имаше депозити во износ од МКД 9.611.091 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1 % на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од МКД 96.111 илјади на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2009 година, Групацијата има депозити во износ од МКД 10.645.105 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1 % на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од приближно МКД 106.451 илјади на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Групацијата се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Менаџментот постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Групацијата, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2009 и 2010 година Групацијата има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2010 година Групацијата има МКД 65.125 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20 % на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 13.025 илјади а слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2009 година изнесува МКД 61.376 илјади, при што пораст од 20 % на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 12.275 илјади, а слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Групацијата е изложена на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Групацијата.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Групацијата го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција. Во овој случај одредувањето на ограничувањата на соработниците по банки ќе бидат направени во согласност со CAEL методологијата (оцена на ризичните делови на банката – капитал, средства, добивка и ликвидност).

CAEL методологијата во основа ги оценува финансиските показатели на банките кои се составен дел од четирите CAEL компоненти - Капитал, Средства, Добивка и Ликвидност. Крајната оценка на банките (на скала од 1 до 5) е поврзана со работењето и перформансите на банките за анализираниот период. Политика на Групацијата е да инвестира во банки чија конечна оценка варира во рамките на следниве 3 ранга:

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

A – Банки со оцена од 1,84 до 2,45 – инвестиции кои не надминуваат 80% од акционерскиот капитал на банката.

B - Банки со оцена од 2,46 до 3,07 – инвестиции кои не надминуваат 70% од акционерскиот капитал на банката.

C - Банки со оцена од 3,08 до 3,69 – инвестиции кои не надминуваат 60% од акционерскиот капитал на банката.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на оптужување, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Групацијата нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Групацијата обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Консолидираниот извештај за финансиска состојба. Последователно на тоа, Групацијата смета дека нејзината максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на извештајот за финансиска состојба.

Следнава табела ја претставува изложеноста на кредитен ризик на Групацијата во 2010 и 2009:

Во илјади денари	2010	2009
Депозити во банки	8.205.444	8.665.521
Парични средства и еквиваленти на парични средства	1.405.647	1.979.584
Побарувања од купувачи-домашни	2.758.465	2.592.841
Побарувања од купувачи-странски	93.681	70.793
Заеми за вработени	123.037	121.924
Побарувања од поврзани страни	198.785	58.821
Останати побарувања	13.837	18.617
	<u>12.798.896</u>	<u>13.508.101</u>

Парични средства и еквиваленти на парични средства во табелата погоре ја исклучува благајната за која не постои кредитен ризик.

Најголемата вредност на депозит во 2010 година е МКД 1.383.862 илјади деноминирани во ЕУР 22.500 илјади (2009: МКД 1.260.000 илјади). Дополнително Групацијата има депозити во 5 домашни банки (2009: 5 домашни банки).

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, гаранциите во 2009 година известени во Депозити во банки со вредност од МКД 6.723 илјади и Парични средства и еквиваленти на парични средства со вредност од МКД 653 илјади се исклучени од Депозити во банки и Парични средства и еквиваленти на парични средства во овие финансиски извештаи и се рекласификувани во Останати побарувања во вредност од МКД 7.376 илјади. Рекласификацијата нема влијание врз капиталот или нето добивката.

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека Друштвото може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Групацијата нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Инвестициското портфолио ќе остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Групацијата вклучува предвидување на готовинските текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за управување со готовина.

3.2. Управување со капитални ризици

Целите на Групацијата при управување со капиталот е да се заштити способноста на Групацијата да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2010 година е МКД 17.470.439 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2009: МКД 17.970.698 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2009: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 1.916.777 илјади (2009: МКД 1.916.777 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.13). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.12 и 16.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка и со финансиските извештаи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

3.3. Проценка на објективна вредноста

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи ги вклучува заемите на вработени и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредноста на денот на извештајот за финансиска состојба.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Групацијата прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го предвид тоа дека вклучуваат

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Групацијата. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. Пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 340.281 илјади (2009: МКД 309.321 илјади). Види белешка 12 за промените направени во корисниот век во годините за кои се известува.

Групацијата постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) базиран на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Групацијата спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со старите платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постарите платформи вообичаено не треба да се скратува.

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методата на употребна вредност, се утврдува објективна вредност намалена за трошоци за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето (ако постои). Земајќи предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството изврши тестирање за оштетеност врз основа на проекции за паричните текови за 10 години и употреби предвидена стапка на постојан раст од 2% (2009: 1%) за да ја утврди терминалната вредност после 10 години. Употребната вредност беше утврдена со анализа на дисконтираните парични текови, користејќи стапка од 9,38% (2009: 8,55%).

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и други побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи и странските купувачи исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.4.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Групацијата ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Групацијата врши резервирање за целиот износ на обврската. Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани одделно) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите кои работат за Друштвото исто така трошат дел од нивните надоместоци за маркетинг на производите на Групацијата

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

додека определен дел од маркетинг трошоците на Групацијата треба да се сметаат како трошоци за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната или мобилната мрежа на Групацијата. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признати веднаш иако не се соодветно одделени од другите маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2010 изнесува МКД 338.550 илјади (2009: 373.557 илјади).

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Во илјади денари	2010	2009
Депозити по видување	1.405.647	1.979.584
Благајна	8.425	11.837
	<u>1.414.072</u>	<u>1.991.421</u>

Каматната стапка на депозити по видување во банки се движи од 0,50% до 2,00% на годишно ниво (2009: 2,21% до 4,10% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, гаранциите претставени во Депозити по видување во 2009 во износ од МКД 653 илјади се исклучени од Депозити по видување во овие финансиски извештаи и се рекласификувани во Останати побарувања (види белешка 7). Рекласификацијата нема никакво влијание на капиталот или нето-добивката.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства се изразени како што следи:

Во илјади денари	2010	2009
МКД	1.360.206	1.816.681
ЕУР	42.579	168.803
УСД	11.283	5.925
Останато	4	12
	<u>1.414.072</u>	<u>1.991.421</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување по категории и по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2010	2009
Кредитен рејтинг на Гарантот: А+	816.177	-
Кредитен рејтинг на Гарантот: А	475.581	602.777
Кредитен рејтинг на Гарантот: А-	80.983	252.875
Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВ+	32.906	-
Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ+	-	1.123.932
	<u>1.405.647</u>	<u>1.979.584</u>

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банки претставуваат парични средства во реномирани домашни банки, со каматна стапка помеѓу 1,00% - 4,35% годишно (2009: од 2,00%- 4,85% годишно) и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банките е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2010	2009
МКД	2.019.238	3.219.120
ЕУР	6.186.206	5.446.401
	<u>8.205.444</u>	<u>8.665.521</u>

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година гаранциите претставени како Депозити во банки во 2009 година во износ од МКД 6.723 илјади се исклучени од Депозити во банки во овие финансиски извештаи

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

и се рекласификувани во Останати побарувања (види белешка 7). Рекласификацијата нема никакво влијание на капиталот или нето-добивката.

Во продолжение е даден прегледот по банки и категории и по кредитен рејтинг на Гаранторот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2010	2009
Кредитен рејтинг на Гаранторот А+	2.235.141	1.235.598
Кредитен рејтинг на Гаранторот: А	1.843.416	590.050
Кредитен рејтинг на Гаранторот: А-	4.125.897	3.720.308
Кредитен рејтинг на Гаранторот: ВВ+	990	-
Кредитен рејтинг на Гаранторот: ВВВ+	-	3.119.565
	<u>8.205.444</u>	<u>8.665.521</u>

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

Во илјади денари	2010	2009
Побарувања од купувачи - домашни	4.611.686	4.657.312
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(1.853.221)</u>	<u>(2.064.471)</u>
Побарувања од купувачи-домашни-нето	2.758.465	2.592.841
Побарувања од купувачи-странски	93.681	70.793
Побарувања од поврзани страни	198.785	58.821
Заеми дадени на трети страни	3.088	3.033
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(3.088)</u>	<u>(3.033)</u>
Заеми дадени на трети страни - нето	-	-
Заеми за вработени	123.036	121.924
Останати побарувања	<u>13.837</u>	<u>18.617</u>
Финансиски средства	3.187.804	2.862.996
Аванси дадени на добавувачите	110.247	178.753
Намалено за: исправка на вредноста	<u>(74.156)</u>	<u>(74.156)</u>
Аванси дадени на добавувачите - нето	36.091	104.597
Претплати и пресметани приходи	<u>211.069</u>	<u>69.938</u>
	<u>3.434.964</u>	<u>3.037.531</u>
Намалено за нетековен дел: Останати побарувања	(8.714)	(6.841)
Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени	(99.363)	(101.076)
Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни	<u>(207.202)</u>	-
Тековен дел	<u>3.119.685</u>	<u>2.929.614</u>

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 29).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница.

Заеми дадени на трети страни претставува заем со референтната каматна стапка на 6 месечен ЕУРИБОР со маргина од 0,3%. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 6,25%, 7% и 9,45% годишно (2009: 4,55% и 7% годишно).

Останати побарувања содржи ограничени парични средства во износ од МКД 10.391 илјади (2009: МКД 14.217 илјади) коишто претставуваат гаранции издадени за продажба на проекти.

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, гаранциите кои во 2009 година се претставени како Депозити во банки (види белешка 6) во износ од МКД 6.723 илјади и Депозити по видување (види белешка 5) во износ од МКД 653 илјади се исклучени од Депозити во банки и Депозити по видување во овие финансиски извештаи и се рекласификувани во Останати побарувања во износ од МКД 7.376 илјади. Покрај тоа, МКД 2.195 илјади претставени во 2009 година како Останати побарувања, во овие финансиски извештаи се исклучени од Останати побарувања и се рекласификувани како Побарувања по ДДВ (види белешка 8). Рекласификацијата нема никакво влијание на капиталот или нето-добивката.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Сите нетековни побарувања се со датум на доспевање до 15 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

На 31 Декември 2010 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 2.470.668 илјади (2009: МКД 2.643.922 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи подолу:

Во илјади денари	2010	2009
Помалку од 30 дена	339.428	353.533
Помеѓу 31 и 180 дена	366.614	337.366
Помеѓу 181 и 360 дена	124.699	185.326
Повеќе од 360 дена	<u>1.639.927</u>	<u>1.767.697</u>
	<u>2.470.668</u>	<u>2.643.922</u>

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи е МКД 1.853.221 илјади (2009: МКД 2.064.471 илјади). Од оваа вредност, МКД 1.697.080 илјади (2009: 1.919.553 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 97.552 илјади (2009: МКД 83.835) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна вредност. Дополнително Групацијата има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 58.589 илјади (2009: МКД 61.083 илјади).

Износот на исправка спореден со бруто вредноста на побарувањата од домашни купувачи главно е резултат на побарувања кои се доспеани повеќе од 360 дена. Вкупната вредност на побарувањата за кои е направена исправка за целата нивна вредност е МКД 1.563.368 илјади (2009: 1.656.505 илјади). Овие побарувања се главно од купувачи кои се исклучени во две насоки, купувачи кои се демонтирани, оптужени купувачи и купувачи кои веќе не ги користат услугите на Групацијата.

Објективната вредност на побарувања од купувачите и останати побарувања се како што следат подолу:

Во илјади денари	2010	2009
Побарувања од купувачи-домашни-нето	2.758.465	2.592.841
Побарувања од купувачи-странски	93.681	70.793
Побарувања од поврзани страни	198.785	58.821
Заеми за вработени	123.036	121.924
Останати побарувања	<u>13.837</u>	<u>18.617</u>
Финансиски средства	3.187.804	2.862.996
Аванси дадени на добавувачите	36.091	104.597
Претплати и пресметани приходи	<u>211.069</u>	<u>69.938</u>
	<u>3.434.964</u>	<u>3.037.531</u>

Движење на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи.

Во илјади денари	2010	2009
Исправка на вредност на 1 јануари	2.064.471	2.016.635
Расход во текот на годината	147.407	199.091
Отпис	<u>(358.657)</u>	<u>(151.255)</u>
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>1.853.221</u>	<u>2.064.471</u>

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

На 31 декември 2010 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 49.011 илјади (2009: МКД 53.579 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална база во согласност со минатото искуство на Групацијата и тековните очекувања.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Анализата на овие застарени побарувања од странски купувачи е како што следи подолу:

Во илјади денари	2010	2009
Помалку од 30 дена	17.758	19.159
Помеѓу 31 и 60 дена	3.318	11.200
Помеѓу 61 и 90 дена	1.839	11.899
Помеѓу 91 и 180 дена	11.001	460
Помеѓу 181 и 360 дена	7.448	3.349
Повеќе од 360 дена	7.647	7.512
	<u>49.011</u>	<u>53.579</u>

Нема други побарувања кои се застарени, а за кои нема исправка освен горе спомнатите.

Групацијата има побарувања од домашните купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 46.056 билјади (2009: МКД 34.656 илјади). За сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени, а се со изменети услови, не е направена исправка на вредноста доколку наново договорените готовински текови се сметаат за сигурни.

Сегашната вредност на нетековни и други побарувања на Групацијата се изразени во следните валути:

Во илјади денари	2010	2009
МКД	315.279	102.263
ЕУР	-	5.654
	<u>315.279</u>	<u>107.917</u>

Сегашната вредност на побарувања од купувачи и останати побарувања се изразени во следните валути:

Во илјади денари	2010	2009
МКД	2.822.730	2.782.974
ЕУР	286.501	138.122
УСД	5.745	3.206
Останато	4.709	5.312
	<u>3.119.685</u>	<u>2.929.614</u>

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се како што следи подолу:

Во илјади денари	2010	2009
Група 1	1.500.640	1.542.870
Група 2	178.600	324.133
Група 3	254.575	146.387
	<u>1.933.815</u>	<u>2.013.390</u>

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се како што следи подолу:

Во илјади денари	2010	2009
Група 1	42.041	14.966
Група 2	2.629	2.248
	<u>44.670</u>	<u>17.214</u>

Група 1 - Корисниците во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки пред истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија без исклучувања во последните 12 месеци.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Група 2 - Корисниците во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки на денот на истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија до 3 исклучувања во последните 12 месеци.

Група 3 - Корисниците во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки по истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија со повеќе од 3 исклучувања во последните 12 месеци.

8. ОСТАНАТИ ДАНОЦИ

Почнувајќи од 1 јануари 2009 и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основица за пресметување на данокот на добивка се непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќа во моментот на дистрибуција на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Дистрибуцијата на дивиденда меѓу домашните компании е ослободена од данок. Затоа, на 31 декември 2010 година пресметаниот данок на непризнаени трошоци е презентирани како дел од Останати расходи од работењето во Добивка за годината и Останати даноци во Извештајот за финансиската состојба (види белешка 23).

8.1. Побарување по останати даноци

Во илјади денари	2010	2009
Побарувања по ДДВ	62.611	2.195
Данок на непризнаени трошоци	32.121	-
	<u>94.732</u>	<u>2.195</u>

8.2. Обврски по останати даноци

Во илјади денари	2010	2009
Обврски по ДДВ	25.433	72.576
Останати даночни обврски	3.328	2.505
	<u>28.761</u>	<u>75.081</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

9. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ (СРЕДСТВА)/ОБВРСКИ

Признаени одложени даночни (средства)/обврски

Одложените даночни (средства)/обврски се однесуваат на следните ставки:

Во илјади денари	Средства		Обврски		Нето	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Недвижности, постројки и опрема	-	(1.951)	-	-	-	(1.951)
Побарувања од купувачите и останати побарувања	-	(1.426)	-	-	-	(1.426)
Одложен приход	-	(16.448)	-	-	-	(16.448)
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	(1.555)	-	-	-	(1.555)
Обврски кон добавувачи и други обврски	-	(5.818)	-	-	-	(5.818)
Резервирања	-	(33.577)	-	-	-	(33.577)
Даночни (средства) /обврски	-	(60.775)	-	-	-	(60.775)
Нето даночни средства/(обврски)	-	(60.775)	-	-	-	(60.775)

Одложените даночни средства и обврски се пребиваат кога постои законско право за порамнување на тековните даночни средства наспроти тековните даночни обврски и кога одложените даноци се однесуваат на исти даночни власти. Пребиените вредности се како што следи:

Во илјади денари	2009
Одложени даночни средства:	
Одложени даночни средства кои треба да се надоместат за повеќе од 12 месеци	22.069
Одложени даночни средства кои треба да се надоместат за 12 месеци	38.706
	<u>60.775</u>
Одложени даночни обврски:	
Одложени даночни обврски кои треба да се надоместат за повеќе од 12 месеци	-
Одложени даночни обврски кои треба да се надоместат за 12 месеци	-
	<u>-</u>
Нето одложени даночни средства/(обврски)	<u>60.775</u>

Согласно промените во законската легислатива во Македонија, дел од одложените даночни средства и сите даночни обврски беа ослободени на 31 декември 2009 година и сите одложени даночни средства беа ослободени со 31 декември 2010 година.(види белешка 2.17.2).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Движење на времените разлики во текот на годината

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2010	Признаено во добивка	Состојба на 31 декември 2010
Недвижности, постројки и опрема	(1.951)	1.951	-
Побарувања од купувачите и останати побарувања	(1.426)	1.426	-
Одложен приход	(16.448)	16.448	-
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	(1.555)	1.555	-
Обврски кон добавувачи и други обврски	(5.818)	5.818	-
Резервирања	(33.577)	33.577	-
Одложени даночни обврски (нето)	<u>(60.775)</u>	<u>60.775</u>	<u>-</u>

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2009	Признаено во добивка	Состојба на 31 декември 2009
Недвижности, постројки и опрема	488.638	(490.589)	(1.951)
Нематеријални средства	(6.861)	6.861	-
Залихи	(34)	34	-
Побарувања од купувачите и останати побарувања	(219.084)	217.658	(1.426)
Одложен приход	(87.183)	70.735	(16.448)
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	1.591	(3.146)	(1.555)
Обврски кон добавувачи и други обврски	(13.200)	7.382	(5.818)
Резервирања	(116.032)	82.455	(33.577)
Одложени даночни обврски (нето)	<u>47.835</u>	<u>(108.610)</u>	<u>(60.775)</u>

Како резултат на промените во законската легислатива во Македонија, времените разлики во 2009 година се однесуваат на непризнаените трошоци кои даваат основа за идни даночни кредити, најмногу поради резервирања направени на товар на Добивката или загубата (види белешка 2.17 и белешка 23).

10. ЗАЛИХИ

Во илјади денари	2010	2009
Материјали	193.627	129.636
Трговски стоки	322.214	444.615
Исправка на вредност на залихите до нето продажна вредност	<u>(10.847)</u>	<u>(44.912)</u>
	<u>504.994</u>	<u>529.339</u>

Движење на исправката на вредност на залихите до нето продажна вредност

Во илјади денари	2010	2009
Состојба на 1 јануари	44.912	30.993
Трошок за годината	(25.727)	39.018
Отпис на залихи	<u>(8.338)</u>	<u>(25.099)</u>
Состојба на 31 декември	<u>10.847</u>	<u>44.912</u>

Намалувањето на вредноста на залихите се однесува на трговска стока. Отписот на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

11. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА

Нетековните средства наменети за продажба вклучуваат недвижности, постројки и опрема кои се неупотребливи во Друштвото и се идентификувани за продажба. Намерата на раководството е да ги продаде овие средства во рок од една година, со можност за пролонгирање зависно на околностите. Постои план за продажба на овие средства и раководството започна со активна продажба на пазарот по разумна цена. Средствата наменети за продажба прикажани во Консолидираниот извештај за финансиска состојба се дел од фиксниот сегмент. Мобилниот сегмент нема средства во оваа категорија.

12. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвести- ции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2009	6.353	4.046.839	25.040.226	4.406.514	524.602	34.024.534
Зголемувања	-	33.207	904.887	445.992	1.241.791	2.625.877
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 13)	-	298	467.387	135.579	(779.323)	(176.059)
Намалувања	-	(2.300)	(287.548)	(346.287)	(1.599)	(637.734)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(68.047)	-	(32.723)	-	(100.770)
На 31 декември 2009	6.353	4.009.997	26.124.952	4.609.075	985.471	35.735.848
Амортизација						
На 1 јануари 2009	-	1.404.833	15.304.982	3.260.334	-	19.970.149
Амортизација за годината	-	118.805	1.487.191	359.605	-	1.965.601
Намалувања	-	(610)	(229.760)	(314.172)	-	(544.542)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(30.137)	-	(32.505)	-	(62.642)
На 31 декември 2009	-	1.492.891	16.562.413	3.273.262	-	21.328.566
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2009	6.353	2.642.006	9.735.244	1.146.180	524.602	14.054.385
На 31 декември 2009	6.353	2.517.106	9.562.539	1.335.813	985.471	14.407.282

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвести- ции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2010	6.353	4.009.997	26.124.952	4.609.075	985.471	35.735.848
Зголемувања	-	37.584	1.235.963	438.323	1.124.931	2.836.801
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 13)	-	2.427	700.146	127.747	(965.659)	(135.339)
Намалувања	-	(15.716)	(313.016)	(406.636)	(28.654)	(764.022)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(26.841)	-	-	-	(26.841)
Трансфер меѓу категории на средства(види белешка 13)	-	189.466	690.658	(688.894)	-	191.230
На 31 декември 2010	<u>6.353</u>	<u>4.196.917</u>	<u>28.438.703</u>	<u>4.079.615</u>	<u>1.116.089</u>	<u>37.837.677</u>
Амортизација						
На 1 јануари 2010	-	1.492.891	16.562.413	3.273.262	-	21.328.566
Амортизација за годината	-	129.466	1.670.828	414.852	-	2.215.146
Намалувања	-	(8.658)	(262.682)	(380.065)	-	(651.405)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(24.367)	-	-	-	(24.367)
Трансфер меѓу категории на средства(види белешка 13)	-	54.272	517.971	(514.692)	-	57.551
На 31 декември 2010	<u>-</u>	<u>1.643.604</u>	<u>18.488.530</u>	<u>2.793.357</u>	<u>-</u>	<u>22.925.491</u>
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2010	<u>6.353</u>	<u>2.517.106</u>	<u>9.562.539</u>	<u>1.335.813</u>	<u>985.471</u>	<u>14.407.282</u>
На 31 декември 2010	<u>6.353</u>	<u>2.553.313</u>	<u>9.950.173</u>	<u>1.286.258</u>	<u>1.116.089</u>	<u>14.912.186</u>

Трансферот помеѓу категориите на средствата нема да влијае на трошокот за амортизација.

Ревизијата на корисниот век на недвижности, постројки и опрема, направена во текот на 2010 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства. Промената на корисниот век главно се однесува на модеми/рутери, електронски безбедносни системи за надзор и заштита од кражби, фискални принтери, климатизери и фиксни телефонски уреди. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и бизнис плановите на членките на Групацијата.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

Во илјади денари	2010	2011	2012	2013	После 2013
Зголемување/(Намалување) на амортизацијата	<u>33.268</u>	<u>25.484</u>	<u>20.607</u>	<u>18.521</u>	<u>(97.880)</u>
	<u>33.268</u>	<u>25.484</u>	<u>20.607</u>	<u>18.521</u>	<u>(97.880)</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

13. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	Софтвер и софтвер лиценци	Концесија, 2G и 3G лиценци	Останато	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2009	7.048.984	768.594	174.803	7.992.381
Зголемувања	536.449	122.812	19.024	678.285
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 12)	165.729	-	10.330	176.059
Намалувања	(1.563.428)	-	-	(1.563.428)
На 31 декември 2009	<u>6.187.734</u>	<u>891.406</u>	<u>204.157</u>	<u>7.283.297</u>
Амортизација				
На 1 јануари 2009	5.020.987	68.781	72.928	5.162.696
Амортизација за годината	765.908	47.046	5.330	818.284
Намалувања	(1.563.428)	-	-	(1.563.428)
На 31 декември 2009	<u>4.223.467</u>	<u>115.827</u>	<u>78.258</u>	<u>4.417.552</u>
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2009	<u>2.027.997</u>	<u>699.813</u>	<u>101.875</u>	<u>2.829.685</u>
На 31 декември 2009	<u>1.964.267</u>	<u>775.579</u>	<u>125.899</u>	<u>2.865.745</u>

Во илјади денари	Софтвер и софтвер лиценци	Концесија, 2G и 3G лиценци	Останато	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2010	6.187.734	891.406	204.157	7.283.297
Зголемувања	556.300	-	17.464	573.764
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 12)	135.339	-	-	135.339
Намалувања	(19.882)	-	-	(19.882)
Трансфер меѓу категории на средства(види белешка 12)	(1.764)	-	(189.466)	(191.230)
На 31 декември 2010	<u>6.857.727</u>	<u>891.406</u>	<u>32.155</u>	<u>7.781.288</u>
Амортизација				
На 1 јануари 2010	4.223.467	115.827	78.258	4.417.552
Амортизација за годината	755.524	85.492	6.364	847.380
Намалувања	(16.232)	-	-	(16.232)
Трансфер меѓу категории на средства(види белешка 12)	(3.272)	-	(54.278)	(57.550)
На 31 декември 2010	<u>4.959.487</u>	<u>201.319</u>	<u>30.344</u>	<u>5.191.150</u>
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2010	<u>1.964.267</u>	<u>775.579</u>	<u>125.899</u>	<u>2.865.745</u>
На 31 декември 2010	<u>1.898.240</u>	<u>690.087</u>	<u>1.811</u>	<u>2.590.138</u>

Трансферот помеѓу категориите на средствата нема да влијае на трошокот за амортизација.

Ревизијата на корисниот век на употреба на нематеријалните средства во текот на 2010 го потврди корисниот век на употреба на овие средства.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

14. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИТЕ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	2010	2009
Обврски кон добавувачите		
- Домашни	899.102	662.766
- Странски	822.654	661.959
Обврски кон поврзани страни	175.618	137.293
Останати обврски	<u>139.650</u>	<u>60.771</u>
Финансиски обврски	2.037.024	1.522.789
Пресметани трошоци	1.046.838	974.856
Одложен приход	647.976	1.002.535
Примени Аванси	53.104	46.370
Останато	<u>34.765</u>	<u>34.765</u>
	<u>3.819.707</u>	<u>3.581.315</u>
Намалено за нетековен дел: Одложен приход	<u>(97.802)</u>	<u>(96.596)</u>
Тековен дел	<u>3.721.905</u>	<u>3.484.719</u>

Нетековните одложени приходи имаат период на доспевање до 10 години од датумот на Консолидираниот извештај за финансиска состојба.

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 29).

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, износот од МКД 75.081 илјади се исклучени од Обврски кон добавувачи и останати обврски во овие финансиски извештаи и се рекласифицирани во Останати даноци (види белешка 8). Рекласификацијата нема никакво влијание на капиталот или нето-добивката.

Старосната анализа на обврските спрема домашни и странски добавувачи е како што следи:

Во илјади денари	2010	2009
Помалку од 90 дена	1.625.501	1.264.121
Од 90 до 180 дена	56.110	14.359
Повеќе од 181 дена	<u>40.145</u>	<u>46.245</u>
	<u>1.721.756</u>	<u>1.324.725</u>

Табелата погоре не ја прикажува договорната доспеаност на обврските, туку старосната анализа каде што поголемиот дел од обврските се во рамките на 90 дена, којшто е регуларниот рок на Друштвото за плаќање на добавувачите.

Сегашната вредност на тековните обврски се деноминирани по валути како што следи:

Во илјади денари	2010	2009
МКД	2.910.473	2.479.110
ЕУР	683.174	941.561
УСД	110.465	50.799
Останато	<u>17.793</u>	<u>13.249</u>
	<u>3.721.905</u>	<u>3.484.719</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

15. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ДРУГИ ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

Во илјади денари	Правни спорови	Други	Вкупно
1 јануари 2010	975.209	268.907	1.244.116
Зголемувања	279.281	26.230	305.511
Ослободувања	(342.418)	(6.024)	(348.442)
Искористено во периодот	(57.671)	(227.972)	(285.643)
31 декември 2010	<u>854.401</u>	<u>61.141</u>	<u>915.542</u>

Во илјади денари	Правни спорови	Надоместоци	Други	Вкупно
1 јануари 2009	994.298	153.720	246.053	1.394.071
Зголемувања	236.642	2.673	26.178	265.493
Ослободувања	(26.795)	(54.729)	(3.068)	(84.592)
Искористено во периодот	(228.936)	(101.664)	(256)	(330.856)
31 декември 2009	<u>975.209</u>	<u>-</u>	<u>268.907</u>	<u>1.244.116</u>

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	2010	2009
Нетековни (правни спорови и друго)	527.340	317.115
Тековни	<u>388.202</u>	<u>927.001</u>
	<u>915.542</u>	<u>1.244.116</u>

Резервирањата за правни спорови главно се однесуваат за одредени правни и регулативни спорови покренати против Групацијата. Постојат бројни судски спорови за кои е направено резервирање а кои на индивидуална основа не се материјални и не се обелоденети. За одредени правни спорови информациите кои се бараат според ИАС 37 не се обелоденети, доколку е заклучено дека обелоденувањето може значително штетно да влијае врз исходот на случајот.

Според соодветните правни совети, раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2010 година.

Други, во најголем дел вклучува резервирања направени за законската обврска на Групацијата да исплати две просечни плати во Република Македонија на датумот на пензионирање (види белешка 2.15.1) и резервирања за МТИР (види белешка 30). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во Добивката или загубата. Покрај тоа, како резултат на наодите од Истрагата, идентификуваното влијание во вредност од МКД 33.862 илјади на 31 Декември 2010 година (2009: МКД 248.379 илјади), е признаено соодветното во резервирања за други обврски и плаќања (види белешка 1.2.).

16. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Во илјади денари	2010	2009
Обични акции	9.583.878	9.583.878
Златна акција	<u>10</u>	<u>10</u>
	<u>9.583.888</u>	<u>9.583.888</u>

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнато сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

На 31 декември 2010 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

Во илјади денари	2010	%
АД Каменимост Комуникации, во ликвидација	4.887.778	51,00
Влада на Република Македонија	3.336.497	34,81
Друштвото (сопствени акции)	958.388	10,00
Меѓународна финансиска корпорација (IFC)	179.698	1,88
Останати акционери	221.527	2,31
	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>

16.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акциите, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, еден консултантски договор, за кој исплатите биле погрешно капитализирани како дел од Сопствени акции во 2006 година, ретроспективно е депризнаен од Сопствени акции (види белешка 1.2.).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после повторно прикажување), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

17. ПРИХОДИ

Во илјади денари	2010	2009
Приходи од фиксна телефонија		
Говорна услуга - малопродажна	3.389.509	4.355.216
Говорна услуга - големопродажна	1.755.359	1.120.376
Интернет	1.279.933	1.175.946
Пренос на податоци	600.401	581.646
Опрема	358.617	370.658
ТВ	296.981	220.578
Останати приходи од фиксна телефонија	<u>110.256</u>	<u>229.701</u>
Приходи од фиксна телефонија	7.791.056	8.054.121
Приходи од мобилна телефонија		
Говорна услуга - малопродажна	6.308.534	6.610.457
Говорна услуга - големопродажна	1.140.398	1.139.547
Пренос на податоци	1.060.645	1.168.985
Опрема	333.233	468.003
Приходи од гости	161.111	218.732
Интернет	172.921	108.060
Услуги со посебна цена на чинење	107.699	156.313
Останати приходи од мобилна телефонија	<u>133.525</u>	<u>88.476</u>
Приходи од мобилна телефонија	9.418.066	9.958.573
Вкупни приходи	<u>17.209.122</u>	<u>18.012.694</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

18. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

Во илјади денари	2010	2009
Плати	1.056.628	972.933
Придонеси на плати	335.535	329.775
Бонуси	253.211	214.737
Останати трошоци за вработените	168.313	160.588
Капитализирани трошоци за вработените	(117.197)	(101.542)
	<u>1.696.490</u>	<u>1.576.491</u>

Останати трошоци за вработените ги вклучуваат додатокот за одмор, отпремнините за технолошки вишок за 52 вработени кои ја напуштиле Групацијата во 2010 година (2009: 16 вработени) и други користи.

Во Бонусите исто така се вклучени трошоците за Среднорочниот план за стимулација (MTIP) на Маѓар Телеком АД (види белешка 30).

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во илјади денари	2010	2009
Набавна вредност на продадени стоки	1.597.978	1.921.616
Услуги	1.077.111	1.116.201
Маркетинг и донации	492.468	651.034
Материјали и одржување	442.402	472.281
Аудио текст услуги	316.116	327.787
Енергија	244.825	213.289
Такси давачки и локални даноци	180.866	472.308
Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	147.407	199.091
Закупнини	115.213	125.342
Консултантски услуги	96.736	97.117
Данок на непризнаени трошоци	92.586	-
Осигурување	21.528	21.558
Останато	71.085	21.850
	<u>4.896.321</u>	<u>5.639.474</u>

Услугите главно вклучуваат трошоци за агенциски провизии, трошоци за одржување на ИТ опрема, поштенски трошоци и останати провизии за извршени услуги (како на пример услуги за чистење обезбедување и друго).

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, трошоците презентирани во 2009 година во Останато, во износ од МКД 10.838 илјади се исклучени од Останати оперативни трошоци во овие финансиски извештаи и се рекласификувани во Расходи од финансирање (види белешка 21). Рекласификацијата нема никакво влијание врз капиталот или нето-добивката.

Почнувајќи од 1 јануари 2009 година и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основа за пресметување на данокот на добивка се непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќа во моментот на распределба на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Распределбата на дивидендата меѓу домашните компании е ослободена од данок. Затоа, на 31 декември 2010 година пресметаниот данок на непризнаените трошоци е презентираан како дел од Останати расходи од работењето во Добивка за годината и Останати даноци во Извештајот за финансиската состојба (види белешка 23).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

20. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

Останати оперативни приходи претставуваат добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема

21. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2010	2009
Расходи од камати	131.765	10.964
Банкарски услуги и останати провизии	49.067	32.953
Промена во објективната вредност на финансиските средства-загуби	646	3.133
	<u>181.478</u>	<u>47.050</u>

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, износот од МКД 10.838 илјади е исклучен од Останати оперативни трошоци во овие финансиски извештаи и е рекласификуван во Расходи од финансирање (види белешка 19). Рекласификацијата нема никакво влијание врз капиталот или нето-добивката.

22. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2010	2009
Приходи од камати	382.028	429.083
Нето позитивни курсни разлики	47.781	4.739
Приходи од дивиденди	2.789	3.118
Промена во објективната вредност на финансиските средства-добивка	3.749	-
	<u>436.347</u>	<u>436.940</u>

Приходи од дивиденди произлегуваат од финансиски средства по објективна вредност во добивката или загубата. Приходите од камати произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања.

23. ДАНОК ОД ДОБИВКА

Признаени во добивката или загубата

Во илјади денари	2010	2009
Тековен данок		
Тековна година	<u>17.416</u>	<u>115.677</u>
Одложен данок		
Појава и анулирање на привремени разлики	<u>60.776</u>	<u>(108.610)</u>
Вкупен данок на добивка во добивката или загубата	<u>78.192</u>	<u>7.067</u>

Почнувајќи од 1 јануари 2009 и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основна за пресметување на данокот на добивка се непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќа во моментот на распределба на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Распределбата на дивиденда меѓу домашните компании е ослободена од данок. Исто така, данокот од добивка ќе се применува во моментот на распределба на добивката во форма на дивиденда. Последователно на тоа се додека добивката остане нераспределена, нема да се применува данок од добивка (види белешка 2.17).

До сега даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2005 година и за претходните години. Исто така ревизија на персоналниот данок беше извршена од даночните власти за периодот од 1 јануари 2005 година до 31 март 2006 година. Во текот на 2010 година има спроведено ревизија од страна на Управата за јавни приходи, за данок на добивка за 2008 и 2009 година, задржан данок за 2007 и 2008 и ДДВ за 2009 година.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во финансиските извештаи.

24. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 2 јули 2010 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2009 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2009 година е во вредност од МКД 6.470.029 илјади од нето добивката за 2009 година. Дивидендата беше исплатена на 2 јули 2010. До датумот на објавување на овие финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2010 година.

25. ИЗВЕСТУВАЧКИ СЕГМЕНТИ И ИНФОРМАЦИИ

25.1. Известувачки сегменти

Известувачките сегменти на Групацијата се: фиксен сегмент и мобилен сегмент.

Фиксниот сегмент обезбедува локални, национални и меѓународни телефонски услуги. VoIP услуги, услуги за изнајмување на линии, интернет и телевизија под брендот Т-Хоум.

Мобилен сегмент обезбедува мобилни телефонски услуги по брендот Т-Мобиле.

25.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки

Следните табели ги прикажуваат информациите за известувачките сегменти кои редовно се доставуваат до ГИД и МК усогласени со соодветните износи на ниво на Групацијата.

Приходи

Во илјади денари	2010	2009
Вкупно приходи од фиксниот сегмент	8.483.703	8.719.050
Намалено за: Приходи на фиксниот сегмент од останати сегменти	<u>(694.405)</u>	<u>(664.929)</u>
Приходи на фиксниот сегмент од надворешни корисници	7.789.298	8.054.121
Вкупно приходи од мобилниот сегмент	10.490.872	10.932.990
Намалено за: Приходи на мобилниот сегмент од останати сегменти	<u>(1.071.048)</u>	<u>(974.417)</u>
Приходи на мобилниот сегмент од надворешни корисници	9.419.824	9.958.573
Вкупно приходи на Групацијата	<u>17.209.122</u>	<u>18.012.694</u>

Ниту еден од надворешните корисници на Групацијата не преставува значаен извор на приходи.

Резултати по известувачки сегменти (ЕБИТДА).

Во илјади денари	2010	2009
Фиксен сегмент	3.953.869	4.205.513
Мобилен сегмент	<u>5.081.012</u>	<u>5.168.554</u>
Вкупна ЕБИТДА на Групацијата	9.034.881	9.374.067
Амортизација на Групацијата	<u>3.161.352</u>	<u>2.847.707</u>
Вкупна оперативна добивка на Групацијата	<u>5.873.529</u>	<u>6.526.360</u>
Приходи од финансирање - нето	<u>254.869</u>	<u>389.890</u>
Добивка пред оданочување на Групацијата	<u>6.128.398</u>	<u>6.916.250</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Капитални издатоци (CAPEX) за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства

Во илјади денари	2010	2009
Фиксен сегмент	2.187.437	1.839.607
Мобилен сегмент	<u>1.223.128</u>	<u>1.464.555</u>
Вкупно капитални издатоци за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства на Групаацијата	<u><u>3.410.565</u></u>	<u><u>3.304.162</u></u>

Износите обелоденети како „Капитални издатоци за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства“ се соодветни со линијата „Инвестиции“ обелоденета во белешка 12 и 13.

26. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

26.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде што Групаацијата е наемател:

Превземените обврски од оперативен наем- каде што Групаацијата е наемател главно се однесуваат на наем на згради, деловни објекти и телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2010	2009
Под 1 година	105.382	101.712
Помеѓу 1 и 5 години	266.612	279.822
Над 5 години	<u>104.623</u>	<u>117.166</u>
	<u><u>476.617</u></u>	<u><u>498.700</u></u>

26.2. Превземени обврски од оперативен наем - каде Групаацијата е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде Групаацијата е наемодавател главно се однесуваат на наем на земјиште и базни станици.

Идните вкупни минимални побарувања за лизинг по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2010	2009
Под 1 година	21.790	18.385
Помеѓу 1 и 5 години	85.322	71.935
Над 5 години	<u>63.942</u>	<u>65.402</u>
	<u><u>171.054</u></u>	<u><u>155.722</u></u>

26.3. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2010 година изнесува МКД 437.188 илјади (2009: МКД 445.004 илјади).

27. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

Групаацијата ги класифицира мерењата по објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одредува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- котираните цени (неприлагодени) на активните пазари за идентични средства (Ниво 1);
- останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Групаацијата, директно или индиректно (Ниво 2); и
- информации за средства коишто не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации коишто се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Не постои трансфер на финансиските средства помеѓу Ниво 1 и Ниво 2.

27.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2009.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства				Сегашна вредност	Објективна вредност
	Заеми и побарувања	Задржани до доспевање	Располож- ливи за продажба (Ниво 2)	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)		
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.991.421	-	-	-	1.991.421	1.991.421
Депозити во банки	8.665.521	-	-	-	8.665.521	8.665.521
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2.929.614	-	-	-	2.929.614	2.929.614
Финансиски средства расположливи за продажба	-	-	896	-	896	896
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	-	-	61.376	61.376	61.376

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2010.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства				Сегашна вредност	Објективна вредност
	Заеми и побарувања	Задржани до доспевање	Располож- ливи за продажба (Ниво 2)	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)		
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.414.072	-	-	-	1.414.072	1.414.072
Депозити во банки	8.205.444	-	-	-	8.205.444	8.205.444
Побарувања од купувачи и останати побарувања	3.119.685	-	-	-	3.119.685	3.119.685
Финансиски средства расположливи за продажба	-	-	305	-	305	305
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	-	-	65.125	65.125	65.125

Заемите и побарувањата се мерат по амортизирана вредност, додека средства кои што се расположливи за продажба и кои што се чуваат за тргување се мерат по објективна вредност.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 65.125 илјади (2009: МКД 61.376 илјади) кои се пресметани брз основа на нивната пазарна вредност на Македонската Берза на Хартии од Вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 21 и 22). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2009: МКД 31.786 илјади).

27.2. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Групацијата е исто така изложена на ризик којшто произлегува од можно повлекување на гаранции во номинален износ од МКД 10.391 илјади на 31 декември 2010 (2009 МКД 14.217 илјади). Овие гаранции се издадени од македонски банки на име на Македонски Телеком, или подружница, како гаранции за обезбедување на исполнувањето на одредени договорни обврски на Групацијата. Групацијата донесува одлуки врз основа на своите договорни обврски и очекувања и во иднина, затоа не се случило повлекување на гаранциите, и не се очекува да се случи ни во иднина.

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

28. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања коишто произлегуваат од редовното работење. Раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 15).

T- Мобиле Македонија има неизвесни обврски во однос на рутински судски процеси кои произлегуваат од редовното работење. Најзначајната неизвесна обврска во вредност од МКД 978.661 илјади се однесуваат на судски процес со Њусфон С ДОО – Скопје за можна оштета поради изгубена идна добивка заради раскинување на договор од страна на T- Мобиле Македонија. Врз основа на правен совет, раководството очекува дека не е веројатно дека ќе биде потребен одлив на ресурси коишто вклучуваат економски користи за порамнување на овие обврски.

29. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Трансакциите со поврзани страни се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги и опрема, одобрување заеми и обезбедување на консултантски услуги за раководството и поддршка на активностите за ребрендирање. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 14).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Групацијата се следните:

Во илјади денари	2010		2009	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Magyar Telekom Group				
Magyar Telekom Plc	24.687	77.256	30.876	119.382
T-Mobile Hungary	-	-	4.757	4.470
IQSYS Magyar Telekom	-	11.282	-	11.868
Telemakedonija AD	248	-	251	-
Crnogorski Telekom	869	4.433	-	-
T-Mobile Crna Gora	-	-	890	6.794
Novatel	2.697	151	10.209	5.853
Origo Zrt	-	469	-	-
Deutsche Telekom Group				
Deutsche Telekom AG	1.335.641	264.831	812.539	195.518
T-Mobile Deutschland	-	-	37.318	47.499
T-Mobile International	-	-	(21.675)	5.865
Hrvatski Telekom	16.953	24.893	250	2.224
T-Mobile Croatia	-	-	18.538	16.471
Slovak Telekom	208	285	-	18
T-Mobile Slovakia	-	-	1.177	921
Polska Telefonja Cyfrowa	317	544	1.698	1.201
T-Mobile Czech Republic	450	1.269	2.129	2.689
T-Mobile Austria	5.469	6.080	16.745	13.515
T-Mobile UK	-	-	2.187	2.349
Everything Everywhere Limited	2.176	1.388	-	-
T-Mobile USA	565	1.484	8.396	5.429
T-Systems	6.268	3.069	32.593	8.062
T-Mobile Netherlands BV	1.078	1.576	5.550	3.744
T-Mobile International UK Limited	-	948	-	1.004
Detecon	-	25.875	-	5.506
Cosmofon OTE	-	-	81.306	115.142
OTE Globe	18.847	16.047	16.662	6.508
Romtelekom	198	150	327	-
Cosmo Bulgaria Mobile	731	4.942	1.908	1.667
Albanian Mobile Communications	690	4.953	2.975	4.218
Cosmote Romanian Mobile Telecommunications	23	476	58	616
COSMOTE-Mobile Telecom. S.A.	2.641	13.355	6.395	6.356

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Групацијата се следните:

Во илјади денари	2010		2009	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Magyar Telekom Group				
Magyar Telekom Plc	2.210	56.283	2.967	62.944
T-Mobile Hungary	-	-	-	10.905
IQSYS Magyar Telekom	-	5.635	-	5.016
Telemakedonija AD	21	-	24	-
Crnogorski Telekom	8.052	-	-	-
T-Mobile Crna Gora	-	-	2.533	-
Novatel	367	1.553	311	672
Deutsche Telekom Group				
Deutsche Telekom AG	97.363	85.023	39.934	9.842
T-Mobile Deutschland	-	-	-	3.323
T-Mobile International	-	-	-	24.179
Hrvatski Telekom	-	2.805	-	-
T-Mobile Croatia	-	-	9.124	-
Slovak Telekom	81	-	-	-
T-Mobile Slovakia	-	-	-	39
Polska Telefonja Cyfrowa	-	339	-	50
T-Mobile Czech Republic	559	-	-	285
T-Mobile Austria	548	-	-	3.283
T-Mobile UK	-	-	-	737
Everything Everywhere Limited	-	1.001	-	-
T-Mobile USA	-	286	-	3.055
T-Systems	2.372	3.859	2.359	10.146
T-Mobile Netherlands BV	-	2.313	-	201
T-mobile International UK Limited	-	216	-	140
Detecon	-	8.421	-	1.224
OTE Globe	925	-	-	1.056
Romtelekom	66	7.884	329	-
Cosmo Bulgaria Mobile	24.073	-	59	-
Albanian Mobile Communications	8.778	-	385	-
Cosmote Romanian Mobile Telecommunications	753	-	-	196
COSMOTE-Mobile Telecom. S.A.	52.617	-	796	-

30. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

Во илјади денари	2010	2009
Краткорочни бенефиции (вклучувајќи ги поврзаните даноци)	115.636	99.672
Законски придонеси за краткорочните бенефиции	6.185	5.599
Плаќања засновани на акции	1.591	2.689
	<u>123.412</u>	<u>107.960</u>

Надоместоците на членовите на Одборот на директори на Друштвото изнесуваат МКД 4.650 илјади (2009: МКД 6.120 илјади) и се вклучени во Краткорочни бенефиции.

Плаќањата засновани на акции претставуваат компензација за клучниот менаџмент од страна на Друштвото како дел од среднорочниот план за стимулација (MTIP) воведен од страна на Маѓар Телеком АД додека целите кои треба да

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

бидат исполнети се базираат на перформансите на акциите на Маѓар Телеком АД Вклучени лица се врвниот и средниот менаџмент на Групацијата Маѓар Телеком.

МТИР е управуван од страна на Маѓар Телеком АД додека компензацијата на клучниот менаџмент од Друштвото поврзана со МТИР паѓа на товар на Друштвото (за МТИР програмата која стартува 2008 и 2009) и е вклучена во Трошоци за вработените (Бонуси) спрема Други резервирања (види белешка 15 и 18).

31. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на извештајот за финансиска состојба кои ќе влијаат на добивката или загубата, Консолидираниот извештај за финансиска состојба или паричните текови за 2010 година.